

Henry Fonda (16 maja 1905 w Grand Island, Nebraska - 12 sierpnia 1982 w Los Angeles)

*Pewien gwiazdor ze stanu Nebraska
(znany z córeczki, przezgrabna laska),
w starych westernach,
w dawnych plenerach,
grał bohaterów w szlachetnych maskach.*

(ebs)

Henry Fonda - aktor filmowy i teatralny, ojciec Jane i Petera, dziadek - Bridget.

<https://www.youtube.com/watch?v=bbbHtmUeyY0>

Urodził się 16 maja 1905 w Grand Island, Nebraska, jako Henry Jaynes Fonda, syn Williama Brace'a Fondy i Elmy Herberty z d. Jaynes. Przodkowie Fondów pochodzili z Genui we Włoszech, skąd w XV wieku przenieśli się do Holandii, a w 1642 do Ameryki Północnej.

Wystąpił m.in. w "Gronach gniewu" (1940) w reżyserii Johna Forda, opartych na powieści Johna Steinbecka, która zdobyła nagrodę Pulitzera w 1939 roku, w westernach "Miasto bezprawia" (1946) Johna Forda, "Gwiazda szeryfa" (1957) Anthony'ego Manna, "Jak zdobywano Dziki Zachód" (1962) zawsze w pozytywnych rolach.

Dopiero w filmie "Pewnego razu na Dzikim Zachodzie" ("Once Upon a Time in the West", "C'era una volta il West") Sergio Leone'a z 1968 zagrał rolę negatywną.

Film nakręcony w koprodukcji włosko-amerykańskiej, jeden ze spaghetti westernów, uważany jest za szczytowe osiągnięcie gatunku.

W filmie wystąpili m.in. Henry Fonda, jako bezwzględny zabójca Frank, Charles Bronson, jako tajemniczy rewolwerowiec bez imienia, Jason Robards, jako romantyczny łotrzyk Cheyenne oraz Claudia Cardinale, jako prostytutka, Jill McBain, która przechodzi wewnętrzną metamorfozę.

Film opowiada o zmierzchu Dzikiego Zachodu, w którego świat wkracza powoli postęp (który symbolizowany jest przez kolej). Jest to pewnego rodzaju kwintesencja gatunku, gdyż obraz nawiązuje do wielu amerykańskich westernowych klasyków, m.in. "W samo południe", "Ostatni zachód słońca", "Johnny Guitar", "Poszukiwacze", "Żelazny koń" i wielu innych.

Muzykę do filmu napisał włoski kompozytor Ennio Morricone.

<https://www.youtube.com/watch?v=2s0-wbXC3pQ>

Występował także w innych gatunkach: w kameralnym filmie „jednego stołu” - "Dwunastu gniewnych ludzi" (1956) Sidneya Lumeta, dramacie wojennym - "Bitwa o Midway" (1976) Jacka Smighta i psychologiczno-obyczajowym - "Nad złotym stawem" (1981) Marka Rydella z Kathariną Hepburn - po raz pierwszy i ostatni razem z córką Jane, za tę rolę zdobył w 1982 Oscara dla najlepszego aktora.

Prawie zawsze wcielał się w role postaci na wskroś szlachetnych. W życiu był człowiekiem, a więc był taki i taki, o czym pisała w swojej autobiografii "My Life So Far" Jane Fonda, której matka (i matka Petera) popełniła

samobójstwo, gdy Jane miała 12 lat. Jane i Peter winili ojca o śmierć matki. Pogodzili się z ojcem dopiero pod koniec jego życia.

Był 5-krotnie żonaty: 1. Margaret Sullavan (1931-1932, rozwód), 2. Frances Ford Seymour (1936-1950, jej śmierć), 3. Susan Blanchard (1950-1956, rozwód), 4. Afdera Franchetti (1957-1961, rozwód), 5. Shirlee Mae Adams (1965-1982, jego śmierć).

W 1981 otrzymał honorowego Oscara za całokształt dokonań.

<https://www.youtube.com/watch?v=YZZQqr2RfCs>

Zmarł 12 sierpnia 1982 w Los Angeles.